כא: מי שמתו פרק שלישי ברכות

עד שלא יגיע שליח צבור למודים. וטעמא לפי שצריך לשוח עם הצבור שלא יראה כמופר ממי שהצבור משתמין לו והוא הדין ממי אם יגיע למודים כשהשליח צבור יגיע למודים דשפיר דמי כיון שהוא משתמוה עם חביריו אבל אין גמרא פסיקא ליה כי האי גוונא אבל אין נראה דמשום מודים דרבנן נקט הכי שמצוה לענות שזה לא מצינו לו עיקר בגמ' וי"ת היה רגיל כשהיה מתפלל ביחיד[א] כשהחזן מגיע למודים היה מורע עם הקהל בלא אמירה כלל ודוקא באמצע ברכה אבל בסוף ברכה לא דאמר לקמן (דף לז.) דאסור לשחות בסוף כל ברכה וברכה מיהו לכתחלה אין לעשות כן כדמשמע הכא וכתב רש"י בסוכה פרק לולב הגזול (דף לח:) דאדם המתפלל ושמע מפי החזן קדיש או קדושה אינו יכול להפסיק ולענות עם הצבור אלא יאמתן וימתין מעט דשומע כעונה וי"ל דלכתחלה אין לעשות כן דעייה תשיבה עפי הדור מצוה. וי"ת וי"ל היו אומרים דאדרבה אי שומע כעונה הוי הפסקה אם שותק. ומ"מ נהגו העם לשתוק ולשמוע וגדול המנהג. בירושלמי פרק תפלת השחר קאמר לא התפלל (ב) וכא ומצאן מתפללין מוסף אם היה יודע שיהיה מתפלל וגומר עד שלא יתחיל ש"ץ כדי לענות אמן מתפלל אם נאו לא יתפלל. נראה אמן אמרו פליגי בה תרי אמוראי חד אמר באמן של כאל הקדוש וחד אמר באמן של שומע תפלה ולא פליגי כאן בחול כאן בשבת והא דאמרינן באמן של שומע תפלה היינו בחול לכך יש ליזהר לענות אמן בהאל הקדוש וגם לענות אמן בשומע תפלה ומתוך בירושלמי משמע שהיו רגילין לומר י"ת ברכות שלמות במוסף של חול כגון בר"ח ובחול המועד ומיהו אנן סמכינן אהא דאמר פרק תפלת השחר (לקמן דף כט.) דקאמר תמני תרי תקון תשתרי לא תקון ומה שאנו אומרים ענני בין גואל לרופא לא קשה שאינו אלא בש"ץ אבל יחיד כולה בש"מ ועוד אומר הר"ל מיהו דאיתא בתוספתא (דפ' ת"ה) בהדיא כמנהגנו דקאמר התם ימיס שיש בהן קרבן מוסף כגון ר"ח וח"ה ערבית ושחרית מתפלל י"ח שלמות ואומר מעין המאורע בעבודה ואם לא אמר מחזירים אותו ובמוספים מתפלל שבע ואומר קדושה היום באמצע ובירושלמי נמי י"ל דטעות סופר הוא וכ"ג של מוסף אלא לא ומצאן מתפלין וכן משמע בירושלמי פרק מי שמתו דגם זו המימרא כתובה שם ולא הזכיר של מוסף כלל: **אין** יחיד מתפלל קדושה. וכן הלכה אבל המתפלל י"ח עם החזן לכשיגיע ש"ץ לקדושה יאמר עם השליח צבור נקדש וכל הקדושה משלש יכול לענות עם הצבור דאין זה קרוי יחיד:

ומנזי

או צבור וצבור אבל יחיד לגבי צבור כמאן דלא צלי דמי קמ"ל ואי אשמעינן הכא משום דלא אתחיל בה אבל התם דאתחיל בה אימא לא צריכא אמר רב הונא הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין [א]אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל ריב"ל אמר [ב]אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"צ לקדושה יתפלל ואם לאו אל יתפלל במאי קא מפלגי מר סבר יחיד אומר קדושה ומר סבר אין יחיד אומר קדושה [ג]וכן אמר רב אדא בר אהבה [ד]מנין שאין היחיד אומר קדושה שנאמר [ה]ונקדשתי בתוך בני ישראל [ו]כל דבר שבקדושה לא יהא פחות מעשרה מאי משמע דתני [ז]רבנאי אחוה דרבי חייא בר אבא אתיא תוך תוך כתיב הכא ונקדשתי בתוך בני ישראל וכתיב התם [ח]הבדלו מתוך העדה הזאת [ט]מה להלן עשרה אף כאן עשרה ודכולי עלמא מיהת מפסק לא פסיק איבעיא להו מהו להפסיק ליהא שמו הגדול מבורך כי אתא רב דימי אמר ר' יהודה [י]ור"ש תלמידי דרבי יוחנן אמרי לכל אין מפסיקין חוץ מן יהא שמו הגדול מבורך שאפילו עוסק במעשה מרכבה פוסק ולית [יא]הלכתא כותיה: ר' יהודה אומר מברך לפניהם ולאחריהם: למימרא דקסבר רבי יהודה בעל קרי מותר בדברי תורה והאמר ריב"ל מנין לבעל קרי שאסור בדברי תורה [יב]שנאמר [יג]והודעתם לבניך ולבני בניך וסמיך ליה יום אשר עמדת וגו' מה להלן בעלי קריין אסורין אף כאן בעלי קריין אסורין וכי תימא [יד]רבי יהודה [טו]לא דריש סמוכים והאמר [טז]רב יוסף אפילו מאן דלא דריש סמוכים בכל התורה במשנה תורה דריש דהא רבי יהודה לא דריש סמוכין בכל התורה כולה ובמשנה תורה דריש ובכל התורה כולה מנא לן דלא דריש דתניא [יז]בן עזאי אומר נאמר [יח]מכשפה לא תחיה ונאמר כל שוכב עם בהמה מות יומת סמכו ענין לו לומר מה שוכב עם בהמה בסקילה [יט]אף מכשפה נמי בסקילה אמר ליה ר' יהודה וכי מפני שסמכו ענין לו נוציא לזה לסקילה אלא אוב וידעוני בכלל כל המכשפים היו ולמה יצאו להקיש להן ולומר לך מה אוב וידעוני בסקילה אף מכשפה בסקילה ובמשנה תורה מנא לן דדריש דתניא רבי אליעזר אומר [כ]נושא אדם אנוסת בנו ומפותת אביו אנוסת אביו ובמפותת אביו ואמר רב גידל אמר רב מאי טעמא דר' יהודה דכתיב [כא]לא יקח איש את אשת אביו ולא יגלה (את) כנף אביו כנף שראה אביו לא יגלה וממאי דבאנוסת אביו כתיב דסמיך ליה [כב]ונתן האיש השוכב עמה וגו' אמרי אין במשנה תורה דריש והני סמוכין מבעי ליה לאידך דריב"ל דאמר ריב"ל [כג]כל המלמד לבנו תורה מעלה עליו הכתוב כאלו קבלה מהר חורב שנאמר [כד]והודעתם לבניך ולבני בניך וכתיב בתריה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב [כה]תנן זב שראה קרי ונדה שפלטה שכבת זרע המשמשת וראתה [כו]דם צריכין טבילה ורבי יהודה פוטר עד כאן לא פטר רבי יהודה אלא בזב שראה קרי דמעיקרא לאו בר טבילה הוא אבל בעל קרי גרידא מחייב וכי תימא ה"ה דאפילו בעל קרי גרידא נמי פטר רבי יהודה והאי דקא מפלגי בזב שראה קרי להודיעך כחן דרבנן אימא סיפא המשמשת וראתה [כו]דם צריכה טבילה למאן קתני לה אילימא לרבנן פשיטא השתא ומה זב שראה קרי דמעיקרא לאו בר טבילה הוא מחייבי רבנן המשמשת וראתה [כו]דם דמעיקרא בת טבילה היא לא כל שכן אלא לאו ר' יהודה היא ודוקא קתני לה משמשת

או לבור ולבור. בין בראשונה בין בשניה היה עם הצבור כגון עשרה אחר עשרה וזה עמהם בשתיהן שאם שהתפלל עם הראשונים: **רב הונא סבר.** יחיד המתפלל עם הצבור אומר קדוש הלכך אם לא גמר עד שלא יגיע ש"ץ לקדוש אינו לן בה אבל מודים אף על פי שיחיד אומר מודים אם אינו אומרו עם הצבור הרופא את כולם מורעים והוא אינו מורע נראה ככופר במי שחכריו משתמין לו: **מפסק לא פסיק.** תפלתו לקדושה לענות עם הצבור וכן למודים: **כמשנה תורה דרש.** והאי קרא במשנה תורה הוא נאמר: **מכשפה לא תחיה.** ולא פירש בראיה מיתה תמות ונאמר אצלו כל שוכב עם בהמה מות יומת: **סמכו ענין לו.** סמכתו פרשת מכשפה לא תחיה לשוכב עם בהמה: **מה שוכב עם בהמה בסקילה.** כדאמרינן לה בסנהדרין פרק ד' מיתות (דף נד:) בגזרה שוה דתהרגוהו דהכא מכי הרוג תהרגוהו דמסית אף מכשף בסקילה: **אמר ליה רבי יהודה וכי מפני שסמכו הענין.** לשוכב עם בהמה יוצא זה המכשף לסקילה שהיא חמורה מכל מיתות שבתורה אלא מקרא מפורש יש לו במקום אחר שהוא בסקילה: **אוב וידעוני בכלל.** לא תחיה לכל המכשפים היו ולמה יצאו כפי עצמן כשהפריש לסקילה כדכתיב בחזן ירגמו אותם במיסס בסם (ב) להקיש אליהם את כל הכלל שזו מדה בתורה שכל דבר שהיה בכלל ויצא מן הכלל ללמד לא ללמד על עצמו יצא אלא ללמד על הכלל כולו יצא: **זב שראה קרי וכו'.** לענין טבילה שתקן עזרא לבעלי קריין לעסוק בתורה קאי ולשאר טמאים לא הצריך וקאמר הכא דאם יש לו טומאה אחרת עם הקרי שאינו יכול לצאת ממנה בטבילה זו כגון זב ונדה שהם טמאים טומאת שבעה אפילו הכי צריך לטבול לקריו קודם שיעסוק בתורה: **פוטרת שכבת זרע.** הרי היא כבעל קרי: **ורבי יהודה פוטר.** (ג) קס"ד דאין טבילה זו מטהרתו מכל וכל: **המשמשת למאן קתני לה.** להשמיענו כח מי הוצרכו לחלוק בה: **אילימא לרבנן.** להודיעך כחן דמחייבי בה: **השתא זב שראה קרי.** שקדמתו טומאת הזיבה מעיקרא: **דמעיקרא.** בשעה שראה קרי לאו בר טבילה הוא ומחייבי ליה רבנן טבילה לקרי לדברי תורה:

משמשת

עין משפט נר מצוה

מא א [סוס"ע פו"ח סי' קט סעיף ח]:
ב מיי' פי"ט מהלכות תפלה הלכה טז סמג עשין יט טור שו"ע תו"ח סימן קט סעיף ח [וטור סי' קמ]:
מא ג מיי' פ"ח מה' תפלה הלכה ט:
ד טור ושו"ע תו"ח סימן נה סעיף ח:
מב ה מיי' פי"א מה' תפלה הלכה טו [וסמ"ג מהלכות מקדשין הלכה יז סמג לאחין עה טור יו"ד סימן קפט]:
מג ו מיי' פ"ג מהלכות איסורי ביאה הלי יג טוש"ע אה"ע סי' טו [סעיף ה]:

רבינו חננאל

אמר רב הונא הנכנס לבית הכנסת ומצא צבור שמתפללין אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע שליח צבור למודים יתפלל ואם לאו אל יתפלל. ורי"ל אמר אם יכול להתחיל ולגמור עד שלא יגיע ש"ץ לקדושה יתפלל ואם לאו אל יתפלל. והלכה כריב"ל דלא יתחיל אא"כ יודע שיכול לסיים עד קדושה. ודכולי עלמא מיהת מפסק לא פסיק. פי'. אינו פוסק ושונה אבל פוסק ושותק עד שהצבור עונין. ותחזר לתפלתו, ויצא ידי חובתו בשמיעה. ששומע כעונה קיים"ל. איבעיא להו מהו להפסיק ליהא שמיא רבה מברך. כי אתא רב דימי אמר ר"י ור' שמע' תלמידי דר' יוחנן אמרי לכל אין מפסיקין חוץ מן יהא שמיה רבא דאפילו עוסק במעשה מרכבה פוסק ולית הלכתא כוותיהו. ואסיקנא הא דאמר לכל אין מפסיקין חוץ ליהא שמיא רבא מברך שאפי' עוסק במעשה מרכבה פוסק ועונה עם הצבור. הא אסיקנא דלית הלכתא כוותיהו. מיהו מנהגא דרבנן לשתוק ולשמע הצבור כשעונין אמן יהא שמיה רבא מברך וחזור ומשלים תפלתו. וראינו עוד לרבוותא הגאונים דאי על יחיד לכנסת ואשכח צבור דצלו בלחש, מעכב עד דמסיימי, וכד פתח שליח צבורא מסדר צלותיה בהדי שליח צבור מילתא מילתא בלחש ואומר קדוש עם הצבור, ושפיר דמי. דכי האי גונא לאו הפסקה היא. וכי אמור רבנן אם יכול להתחיל ולגמור, היכא דאתחיל מקמי דפתח שליח צבור אבל כדמתחיל בהדי שליח צבורא שפיר דמי.

רב ניסים גאון

ר' יהודה דלא דריש סמוכין בכל התורה וכמשנה תורה דריש. פירשו לטעמא דמילתא בפרק ש"ן נשים (דף ז) דאמרי דכמשנה תורה מאי טעמא דריש איבעית אימא משום דמוכח ואיבעית אימא משום דמופנה:

מסורת הש"ס

(א) [מיומא כו ליומא גר"ף], ב) מגילה דף כג:, ג) [סס ע"ש סנהדרין עד: ע"ש], ד) [נ"ל ותמיה בדפה פרה דסמיך עד מתי לעולם הרשה הזאת מה לחלן וכו' כך פיתה בתמלגלן], ה) [מוכ נ"ל ור"ש בן לקיש וכו' מתנות דף:], ו) [ע' תוספות כ"ק סכ: ד"ה אמתא], ז) [עי' תוס' יומא דף ד. ד"ה ובי תפני ד"ס], ח) [מוכ נ"ל ור"ש נג. ד"ה ומתיך ליה], ט) [בסנהדרין כח:], י) יומא דף ד., יא) סס סנהדרין דף פז:, יב) יומא ד. לג. וע"ש בתוספות, יג) [קדושין ל. ע"ש], יד) לקמן כו., טו) [נ"ל דס מה], טז) [ויקרא כו].

תורה אור השלם

1. וְלֹא תְחַלְּלוּ אֶת שֵׁם קָדְשִׁי וְנִקְדַּשְׁתִּי בְּתוֹךְ בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אֲנִי יְיָ מְקַדִּשְׁכֶם:
ויקרא כב לב
2. הִבָּדְלוּ מִתּוֹךְ הָעֵדָה הַזֹּאת וְאֲכַלֶּה אֹתָם כְּרָגַע:
במדבר עז כא
3. רַק הִשָּׁמֶר לְךָ וְשָׁמֹר נַפְשְׁךָ מְאֹד פֶּן תִּשְׁכַּח אֶת הַדְּבָרִים אֲשֶׁר רָאוּ עֵינֶיךָ וּפֶן יָסוּרוּ מִלְּבָבְךָ כֹּל יְמֵי חַיֶּיךָ וְהוֹדַעְתָּם לְבָנֶיךָ וְלִבְנֵי בָנֶיךָ: יוֹם אֲשֶׁר עָמַדְתָּ לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ בְּחֹרֵב כֶּאֱמֹר יְיָ אֵלַי הַקְהֵל לִי אֶת הָעָם וְאַשְׁמִיעֵם אֶת דְּבָרָי אֲשֶׁר יִלְמְדוּן לְיִרְאָה אֹתִי כָּל הַיָּמִים אֲשֶׁר הֵם חַיִּים עַל הָאֲדָמָה וְאֶת בְּנֵיהֶם יְלַמֵּדוּן: דְּבָרִים פ ד
4. מְנַשֵּׁפָה לֹא תִחְיֶה:
שמות כב יז
5. לֹא יִקַּח אִישׁ אֵת אֵשֶׁת אָבִיו וְלֹא יְגַלֶּה כְּנַף אָבִיו:
דברים כג א
6. וְנָתַן הָאִישׁ הַשֹּׁכֵב עִמָּהּ לַאֲבִי הַנַּעֲרָ חֲמִשִּׁים כֶּסֶף וְלוֹ תִהְיֶה לְאִשָּׁה תַּחַת אֲשֶׁר עִנָּהּ לֹא יוּכַל שַׁלְּחָהּ כָּל יָמָיו: דברים כב כט

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה ור' יהודה פוטר דקסבר לתן: (ב) תוס' ד"ה עד וכו' בירושלמי וכו' לא התפלל שחרית ונמ':

מוסף תוספות

א. בתוס' רי"ש כתב, בשהיה עומד באמצע התפילה ומגיע ש"ץ למודים.

מוסף רש"י

מה להלן עשרה. עדה אין פחותה מעשרה שנאמר (במדבר יד) עד מתי לעדה הרעה הזאת, יצאו פלגים, ולא יהופש (מגילה כג:). מה שוכב עם בהמה בסקילה. דכתיב נתאם הנרגעת לבהמה (ויקרא כ) דמיסס בם, וכל דמיסס בם בסקילה היא דגמריגן מאוב וידעוני דכתיב בהו (שם) בחזן ירגמו אותם במיסס בם (יבמות ד. שבועות לו. מז:). **נושא אדם אנוסת אביו ומפותת אביו.** שלא נאסרה עליו עולמית אלא אשת אביו. דכתיב (ויקרא יח) ערות אשת אביך, ואשת אביו אינה אשת אביו. **אנוסת בנו.** לפי שלבו היה דאין לבו אלא מקודשת ולחייב לחוטא (שם).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com